

הסתה באמצעות פשקווילים - משמעותה והעונש בצידה

זה מאות שנים שהפשקווילים - כרזות רחוב הנתלות בשכונות חרדיות על גבי לוחות מודעות וקירות בתים, מהווים את הפלטפורמה העיקרית להעביר רעיונות, מחאות, ומסרים קיצוניים נגד אדם, תופעה, או גורם כלשהו. אמנם לא אחת, מודעות הרחוב משמשות עבור הסתה של ממש, כנגד אדם או קבוצת אנשים. עו"ד אסף דוק מסביר באילו מקרים ייחשב פשקוויל לתוכן מסית ומה העונש הצפוי לאחראי לו.

לא מעט מהמחאות, ההפגנות, והלכי הרוח בחברה החרדית מעוצבים באמצעות הפשקווילים, אשר מהווים מעין רשת חברתית של מודעות רחוב. כותבי הפשקווילים באים מכלל הזרמים, האסכולות והגוונים הפוליטיים הקיימים בחברה החרדית. הם נכתבים מטעם רבנים, עיתונים, עסקנים, קבוצות אינטרס שונות ואנשים פרטיים אנונימיים. הפשקווילים מכילים בתוכם הנחיות צניעות, שמירת שבת, קריאה להפגנות בעניינים שונים, הטלת חרם על אדם מסוים, ועוד. אמנם, לא אחת הם מכילים גם הסתה קשה ואף קריאות לאלימות.

באילו מקרים כתיבת או הנחת פשקוויל עשויים להיחשב עבירה פלילית?

סעיף 144 ד2(א) לחוק העונשין הנוגע להסתה לאלימות, קובע עד 5 שנות מאסר לאדם שמפרסם ברבים קריאה לביצוע מעשה של אלימות, או לחלופין משבח, מעודד או מביע תמיכה או הזדהות עם מעשה אלימות, תוך שהתוכן והנסיבות של פרסום דבר ההסתה מכילים אפשרות ממשית לכך שיביא לכדי כך שיעשה מעשה אלימות.

כמו כן, לפי סעיף 144 ד3 לחוק נקבעה עד שנת מאסר לאדם אשר מחזיק באמתחתו לשם הפצת פרסום מסית, כפי שמפורט בסעיף הקודם. בנוסף נקבע כי הפרסום יחולט.

מסעיפים אלו עולה, שגם העיקרון הדמוקרטי הבסיסי של חופש הביטוי - כמו כל עיקרון, הוא איננו עיקרון מוחלט. אדם לא יכול לומר כל מה שהוא רוצה באופן פומבי או לכתוב זאת, מבלי לתת דין ודבריו. במידה שאדם מסית לאלימות, או לגזענות, מדובר בעבירה פלילית שעונשים כבדים בצידה. האם פשקווילים עונים להגדרה זו? כמו תמיד, צריך לבחון כל מקרה לגופו.

פשקווילים רבים מהלכים על הקו הדק שבין המותר לאסור. ישנם פשקווילים הקוראים לחרם על אדם מסוים, או כאלו המעודדים הדרת נשים, יציאה להפגנה בלתי חוקית או אי גיוס לצה"ל. אמנם קשה ברוב המקרים להיתלות בחוק העונשין כדי להביא להרשעת אדם שתלה פשקוויל שהמסר שלו אחד מהנ"ל. אמנם, לעתים מתפרסמים פשקווילים קיצוניים המסיתים למעשי אלימות של ממש, אשר בהחלט יכולים להיחשב כעבירה פלילית.

קמפיין החרד"קים: דוגמה להסתה לא חוקית

בשנים האחרונות זרמים קיצוניים בחברה החרדית יוצאים כנגד התופעה של נערים חרדים הבוחרים להתגייס לצה"ל - אותם הם מכנים חרד"קים (חרדים קלי דעת). פשקווילים מבזים כנגדם ומעטרים לא מעט מקירות ולוחות המודעות בשכונות חרדיות שונות. מפעם לפעם אנו שומעים על חייל חרדי שספג קללות, יריקות ומכות ממספר חרדים, על עצם זה שהוא נכנס לשכונה חרדית, כחרדי, בלבוש מדים.

דוגמה קיצונית למגמה הוא בפשקוויל שפורסם בירושלים בשנת 2013, על ידי גורמים קיצוניים במגזר החרדי, הקורא להרוג ולהילחם

"מלחמת קודש", בחיילים החרדים. התגובות על כך לא איחרו לבוא: מנכ"ל עמותת חדו"ש התלונן על כך למשטרה. דוגמא משנת 2017 מצויה בתליית פשקוויל בעיר בית שמש, הקורא להתפלל למותו של ראש המדור האחראי על גיוס חרדים לצה"ל. בעקבות כך, המשטרה פתחה בחקירה.

דוגמה נוספת - הסתה נגד המשטרה

בשנת 2012 פורסם פשקוויל המשווה את מפקד מחוז ירושלים במשטרה, ניצב ניסו שחם, לצורר הנאצי אדולף היטלר. כתוצאה מכך, עיתונאי חרדי שנחשד בהכנת הפשקוויל נעצר ושחרר, בין היתר בגלל שלא היה ניתן לבצע חיפוש במחשבו מתוקף החיסיון שיש לו כעיתונאי.

הקושי בהרשעה על עבירת הסתה באמצעות פשקוויל

למרות שבאופן תאורטי, קריאה לאלימות באופן פומבי הינה עבירה שבגינה הורשעו ומורשעים לא מעטים, הרשעה על סמך פשקוויל הינה בעייתית, מכמה טעמים:

□ הקושי לאתר את כותב או מפיץ הפשקוויל: פשקווילים רבים מופצים באישון ליל ובעילום שם. כמו כן, לא תמיד מי שתולה (או משליך מרכב) את הפשקוויל, הוא זה שכתב אותו, ותמיד יוכל לטעון להגנתו שלא התעמק בכתוב בו.

□ הגבול הדק שבין חופש הביטוי להסתה: פשקווילים רבים כתובים בלשון עמומה ומשתמעת לשני פנים, תוך ציטוט אמרות רבות מהמקורות, שהרבה פעמים ניתן לטעון שפורשו לא נכון. קשה מאוד להוכיח ברוב המקרים שאכן קיימת הסתה ברורה לאלימות. בנוסף, השפה הקיצונית והבוטה בפשקווילים מאפיינת פשקווילים רבים. קשה יהיה לטעון כנגד מי שכתב באופן קיצוני שאכן התכוון להסתה.

זומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בגין הסתה לאלימות?

חופש הביטוי הינו ערך מקודש בחברה דמוקרטית, אמנם הרשעה בהסתה לאלימות עשויה לטמון בחובה ענישה חמורה העלולה להוביל לישיבה ממושכת מאחורי סורג ובריח. במידה ואתה מואשם בתלייה או כתיבה של פשקוויל המסית לאלימות או לביצוע עבירה אחרת, עליך להתייעץ עם עורך דין פלילי באופן מיידי, אשר ידע להצביע על החורים בחקירה ובטענות המופנות נגדך, ולהוכיח במידת הצורך שכל אשר נכתב נמצא בתוך גבולות חופש הביטוי.

היועצות בעורך דין פלילי הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך המשפטי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך ביעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שסייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

במידה וזומנת לחקירת משטרה או הוגש נגדך כתב אישום בגין הסתה לאלימות, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.